

10. aug. 2021

Til

Erhvervsministeriet

Evaluering af Kviklånsloven

Erhvervsministeriet har i brev af 11. juni anmodet om Finans og Leasings bemærkninger i forbindelse med 1-års evaluering af kviklånsloven, der trådte i kraft 1. juli 2020.

Resumé:

- Der bør foretages fornyet evaluering om nogle år bl.a. henset til Covid-19-situationen og hvad angår omkostningsloftet på 100% af lånets hovedstol det ekstremt lave renteniveau, og de meget høje friværdier i fast ejendom, som gør at vi på ingen måde har set virkningerne af omkostningsloftet endnu.
- Finans og Leasing bør gives lejlighed til at kommentere på de data, erhvervsministeriet indsamler hos vores medlemmer.
- Der bør indføres en bestemmelse om indeksering af ÅOP-loftet om omkostningsloftet i forhold til udviklingen i renteniveauet.
- "Private" udbydere af facebooklån bør omfattes fuldt ud af kreditaftalelovens regulering. Erhvervsministeriet bør undersøge omfanget/udviklingen i facebooklån og andre private udlånsformer.
- Lån til større aktiver med direkte pant eller ejendomsforbehold i aktivet bør undtages for omkostningsloftet.
- Omkostningsloftet bør ikke omfatte misligholdelsesomkostninger.
- Kreditkort og kontokort (revolverende kreditfaciliteter) bør undtages for omkostningsloftet, uanset at der kræves en månedlig tilbagebetaling af trukne beløb på kontoen.
- MFL § 11 b bør ophæves. Alternativt bør bestemmelsen indskrænkes til et målrettet forbud mod lån, der er bestemt til at blive brugt på gambling og markedsføres som sådan, og leasing bør tilføjes undtagelsen i stk. 3 på linje med kreditkøb.

- Det bør overvejes, at give kreditgivere adgang med låntagers udtrykkelige samtykke til registreringer om ludomani i ROFUS med henblik på at stoppe udlån til ludomaners gambling via spillesteder, der ikke er tilsluttet ROFUS.

Indsamling af data hos foreningens medlemmer og tolkning af data i lyset af Covid-19

Finans og Leasing havde gerne set, at den økonomiske analyse af lovforslagets implikationer på lånemarkedet, som ministeriet har iværksat ved udsendelse af spørgeskema til foreningens medlemmer, havde ligget forud for foreningens afgivelse af høringssvar, således at vi havde haft mulighed for at kommentere på udfaldet heraf. Vi beder derfor i stedet for om, at ministeriet sender os det aggregerede resultat af de indsamlede data, således at vi får mulighed for at tolke og kommentere på disse data.

Vi undrer os over, at det er nødvendigt med denne dataindsamling henset til at Nationalbankens nye datasystem (Kreditregistret) vel indeholder disse data, hvorfor de blot kan trækkes ud herfra. Har det været overvejet om data - eller nogle i hvert fald nogle data - kunne trækkes fra dette system?

Det bør indgå ved tolkning af data og de videre overvejelser herudfra, at det forløbne år har været meget usædvanligt henset til Covid-19, som slog igennem i foråret 2020 og har været ved lige siden. Virkningerne af omkostningsloftet på 100 % af lånets hovedstol vil først vise sig i årene der følger også henset til de meget lave renteniveau og de betydelige friværdier i fast ejendom. Der bør derfor efter vores opfattelse som led i den verserende evaluering træffes politisk beslutning om, at loven underlægges en fornyet evaluering på et senere tidspunkt. Uanset dette er der oplagte utilsigtede virkninger af loven, som der allerede nu bør gøres op med.

Det undrer os, at ministeriet ikke har bedt om data på andre produkter, som banker og forbrugslånevirksomheder som følge af MFL § 11 b har måttet undlade at reklamere for fx leasing og indlån. Det synes også relevant for en samlet bedømmelse af lovens virkninger.

Vi minder om, at medlemmernes indberetning af egne data til ministeriet er stærkt fortrolige. Vi beder derfor på vegne af medlemmerne om ministeriets tilsagn om, at disse stærkt konkurrencefølsomme oplysninger i alle forhold vil blive behandlet fortroligt, herunder at der ikke er aktindsigt i data, og at data alene vil blive videregivet i aggregeret form, i god tid inden indsendelsesfristen 30. aug. Der bør udgå en melding til samtlige adspurgte selskaber herom snarest gerne med kopi til os.

Vi finder det relevant at ministeriet også rækker ud efter andre berørte brancher fx/særligt mediebranchen, som loven også har haft store indvirkninger på, for at få deres input til processen.

ÅOP-loft og omkostningsloftet bør indekseres i forhold til renteutviklingen

Det er vigtigt at erkende, at loven grundet MFL § 11 a reelt har indført et ÅOP-loft på 25%, da ingen finansielle virksomheder kan fungere uden at markedsføre deres produkter.

Vi har igennem længere tid haft et historisk set meget lavt renteniveau. Når/hvis dette ændrer sig i opadgående retning, vil ÅOP-loftet på 25% og omkostningsloftet på 100% forholdsmæssigt blive lavere og dermed langt mere begrænsende.

Loven bør derfor allerede nu tilføjes en reguleringsklausul, så såvel ÅOP-loftet som omkostningsloftet sættes i relation til renteniveauet i samfundet med henblik på, at løsningen er fremtidssikret.

Facebooklån bør reguleres fuldt ud ligesom andre kreditgivere

F&L støttede, at ÅOP-loftet også kom til at gælde for privatpersoners udlån til forbrugere ud fra de betragtninger, der var nævnt i lovforslaget.

Vi pegede under høringen i 2020 på, at det rejser spørgsmålet, om ikke hele kreditaftaleloven så også bør gælde med de øvrige beskyttelsesregler kreditaftaleloven indeholder i form af reklameregler, oplysningskrav, skriftlighedskrav om aftaleforholdet, fortrydelsesret, adgang til førtidig indfrielse etc. Vi mener fortsat, man må tage dette skridt for at sikre forbrugerbeskyttelsen og skabe lige konkurrencevilkår.

Der foreligger os bekendt ingen officielle undersøgelser af fremvæksten af såkaldte facebook-lån, men presseomtale tyder på, at problemet har været voksende. Formentlig som direkte følge af kviklånslovens begrænsninger på det regulerede markeds produkter.

Vi opfordrer ministeriet til at foretage nærmere undersøgelse af området.

KAL § 11b – lån med pant/ejendomsforbehold i aktiver bør undtages for omkostningsloftet

Vi pegede under høringen i 2020 på, at lån sikret mod pant eller ejendomsforbehold i det belånte aktiv burde ligestille med sikkerhed i fast ejendom, som er undtaget for ÅOP- og omkostningsloftet. Det er fortsat vores opfattelse.

Vi har muligvis ikke set så store konsekvenser af kviklånsloven på dette område endnu henset til de nuværende betydelige friværdier i fast ejendom. Men i en fremtidig situation med faldende boligpriser vil der komme pres på at kunne finansiere større aktiver med sikkerhed i aktivet selv.

Andre lån til erhvervelse af større formuegoder med pant eller ejendomsforbehold i selve aktivet fx motorkøretøjer og både bør derfor også undtages. Ellers vil der ske forskelsbehandling, om man benytter friværddi i fast ejendom eller selve aktivet som sikkerhedsgrundlag. Og man vil komme i den ulogiske situation, at et båd- eller billån sikret ved pant i fast ejendom (friværddi i fast ejendom) er undtaget, mens et lån sikret i selve aktivet er omfattet. Hvorfor skulle der være den forskel?

Hertil kommer, at der er ikke behov for beskyttelsen i form af et omkostningsloft i disse situationer ved finansiering af større enkeltaktiver, hvor ÅOP typisk er meget lavere end 25%.

Om et lån er "sikret" med pant eller ejendomsforbehold bør i øvrigt ikke være afgørende. Ved indgåelse af låneaftaler i trepartsforhold er kreditgiver qua kreditaftalelovens kapitel 4 om forbud mod underpant i kredittøb tvunget til at benytte ejendomsforbehold. Pant og ejendomsforbehold bør derfor ligestilles. Ved biler skal ejendomsforbeholdet ligesom ved pant tinglyses, og der er et udbetalingskrav på 20% som en gyldighedsbetingelse for alle køb med ejendomsforbehold.

KAL § 11b – omkostningsloftet bør ikke omfatte misligholdelsesomkostninger

Det er i alt for tidligt at evaluere på omkostningsloftets indvirkning på markedet, da det først vil blive relevant langt længere henne i lånenes forløb. Men som påpeget allerede under høringen i 2020 kan det dog allerede nu konstateres, at det er et problem, at omkostningsloftet også omfatter de omkostninger, der løber på i tilfælde af låntagers misligholdelse.

Omkostningsloftet fører til, at når loftet i forbindelse med misligholdelse er nået, har kreditor ikke krav på yderligere mora-rente. Og et meget væsentligt incitament for debitor til at tilbagebetale gælden bortfalder dermed. Det vil modvirke en ordentlig kreditkultur og betalingsmoral.

Det vil også have uheldig indvirkning på muligheden for at hjælpe låntager i vanskelige situationer med startende betalingsproblemer. Kreditgiver vil fx have vanskeligt ved at imødekomme ønske om løbetidsforlængelser fra låntager ved midlertidige betalingsproblemer, da det vil betyde øgede

samlede omkostninger, som kreditor qua omkostningsloftet risikerer at miste retten til. Endvidere er det i strid med princippet i KAL § 16, stk. 3 om opgørelse af ÅOP, hvor det i stk. 3, nr. 2 fremgår, at der ikke skal medregnes: *"andre omkostninger, som forbrugeren skal betale i forbindelse med misligholdelse af en af de forpligtelser, der er fastsat i kreditaftalen"*.

Vi opfordrer på denne baggrund derfor til, at bestemmelsen ændres, således at omkostningsloftet alene gælder i forhold til de aftalte forpligtelser, som følge af en normal afvikling af lånet, som kreditgiver kan overskue ved indgåelse af aftalen.

Omkostningsloftet rammer skævt i forholdet mellem kassekreditter og kreditkort/kontokort

En kassekredit uden aftalt frist for tilbagebetaling er undtaget for omkostningsloftet, uanset at der jo løber renteomkostninger på, hvis der er trukket på kreditten. Ved et ændringsforslag under lovforslagets behandling i Folketinget blev der sørget for, at kreditkort og kontokort blev sidestillet her med, men kun hvis følgende betingelse er opfyldt: *"der ikke skal være fuldstændigt indfriet inden en dato, der er fastlagt på forhånd."*

Det fremgår imidlertid til bemærkningerne til bestemmelsen følgende:

"En revolverende kredit, hvor en forbruger skal tilbagebetale det beløb, der er trukket på f.eks. et kontokort i måned 1, senest med udgangen af måned 2 for at undgå at blive pålagt rykkergebyr og eventuelle øvrige misligholdelsesomkostninger, er ikke omfattet af undtagelsen, da denne kredit har en indfrielsesfrist, der er fastlagt på forhånd. Tilsvarende gælder revolverende kreditter, hvor en vis procentdel af kreditten løbende skal indfries, hvorfor disse heller ikke er omfattet af undtagelsen."

Konto- og kreditkort har typisk enten den ene eller anden af de nævnte løbende tilbagebetalingsforpligtelser, hvorfor de i praksis er omfattet af omkostningsloftet. Det synes højest ulogisk, da det jo netop er udtryk for ansvarlighed i forhold til at undgå overgældsætning, at låntager tvinges til at indfri sin gæld og dermed undgå høje renteomkostninger. For disse produkter er det stærkt uheldigt, at omkostningsloftet betyder at kreditgiver på et tidspunkt bliver nødsaget til at opsigte faciliteten, uanset at låntager ikke er i betalingsvanskeligheder og i øvrigt er tilfreds med produktet. Det vil give megen frustration og undren hos kunderne.

For alle produkter gælder det, at kreditgiver ikke ved opstart af kreditten har mulighed for at beregne, hvornår omkostningsloftet rammes. Det afhænger helt af kundens brug af faciliteten.

Hvis en revolverende kredit med en aftale om en månedlig procentvis minimumsindbetaling ikke undtages fra omkostningsloftet kan kreditgivere se sig nødsaget til at fjerne dette krav med de administrative byrder, dette medfører. En fjernelse af minimumsindbetalingen vil have den meget u hensigtsmæssige konsekvens - der desuden strider mod det bærende hensyn bag "kviklåns indgrebet" - at visse låntagere ikke løbende får nedbragt deres gæld og dermed er i risiko for overgældsætning og forøget rentebyrde derved.

For kreditgiver indebærer det en manglende mulighed for at følge med i låntagers betalingsevne- og vilje, og kreditgiver får dermed begrænset sin mulighed for at gribe ind i tide, hvis låntagers forhold ændrer sig.

Vi foreslår derfor, at ordene *"der ikke skal være fuldstændigt indfriet inden en dato, der er fastlagt på forhånd"* udgår af bestemmelsen.

MFL § 11 b bør fjernes eller erstattes med et præcist indgreb mod lån formålsbestemt til gambling

Finans og Leasing gjorde allerede under høringen i foråret 2020 tydeligt opmærksom på, at det i praksis ikke vil være muligt at opfylde kravet i MFL 11 b om at undgå sammenblanding med reklamer for lån versus reklamer for gambling på de sociale medier. Det skyldes de algoritmer, som de multinationale virksomheder bag de sociale medier arbejder med.

Det er helt uholdbart, at bestemmelsen har den virkning, at finansielle virksomheder må afholde sig fra generel markedsføring af deres brand, markedsføring af andre produkter end forbrugslån som fx indlån og leasing og for den sags skyld også markedsføring af forbrugslån, som ikke er målrettet gambling. Denne begrænsning går ud over udbuddet og gennemsigtigheden om priser på finansielle produkter til direkte skade for forbrugerne i form af dårligere konkurrence end ellers.

Vi opfordrer derfor til, at MFL § 11 b fjernes. Alternativt at bestemmelsen indskrænkes til et målrettet forbud mod lån, der er bestemt til at blive brugt på gambling og markedsføres som sådan.

Alle udbydere - banker og forbrugslånevirksomheder - er underlagt kreditaftaleloven med krav om prisinformation i markedsføringen, prækontraktuel information, 14 dages gratis fortrydelsesret uanset om aftaleindgåelsen sker fysisk eller online, ret til førtidig indfrielse af låneaftalen, krav om fyldestgørende, individuel kreditværdighedsvurdering af hver enkelt låntager m.v.

Endvidere er der indført licenskrav for forbrugslånevirksomheder siden 2019 med fokus på produktgodkendelse, tilsyn med forbrugslånevirksomhedernes forretningsgange herunder hvorledes de foretager kreditværdighedsvurdering.

Der er således opbygget en ekstrem solid beskyttelse rundt om forbrugerne, hvad angår adgangen til låntagning.

Det giver herefter ingen mening at begrænse markedsføringen for disse virksomheders låneprodukter og øvrige finansielle produkter og leasing, blot fordi der kan være fare for, at nogle forbrugere ender op med problemer med ludomani. Det problem må i stedet bekæmpes ved kilden – altså på selve spilleområdet.

Det taler også for en fjernelse af MFL § 11 b, at Kammeradvokatens vurdering af forholdet til EU-retten fra foråret 2021 efterlader tvivl om, hvorvidt bestemmelsen er i strid med EU-retten.

Reguler spilleområdet i stedet og inddrag repræsentanter for de finansielle virksomheder i drøftelserne på spilleområdet

Vi kalder på en generel erkendelse af, at lovlige lån ikke skal være underlagt markedsføringsbegrænsninger. Overdrevent spil, som kan føre til ludomani, må først og fremmest håndteres i "spille-verdenen". Vi har flere forslag hertil fx adgang for långivere til ROFUS og større ansvarlighed hos spilleudbydere svarende til den kreditværdighedsvurdering, god skik-regler produktgodkendelse m.v., som banker og forbrugslånevirksomheder er underlagt.

Så længe der er en direkte kobling mellem spilleverdenens problemer og finansielle virksomheders udbyd af lovlige produkter, som skaber betydelige legale problemer for lånevirksomheder, bør de finansielle organisationer inddrages direkte i overvejelserne på spilleområdet.

Vi opfordrer derfor konkret til at, at erhvervsministeren foranlediger, at repræsentanter for de finansielle virksomheder herunder Finans og Leasing aktivt inddrages i drøftelser på spilleområdet, som Skatteministeriet og Spillemyndigheden er ressort for.

Overvej at give kreditgivere adgang til ROFUS med låneansøgers samtykke

Vi opfordrer også til, at det overvejes med låneansøgers udtrykkelige samtykke at give långivere adgang til ROFUS (register om ludomaner, som har valgt at "selvbåndlægge" dem selv, så de undgår at kunne få adgang til at spille, når trangen kommer over dem igen). Det er relevant, fordi ROFUS ikke rækker ud til alle spillesites herunder selvsagt uautoriserede/udenlandske spilleudbydere. I kreditværdighedsvurderingen vil det være et kraftigt advarselssignal, hvis låneansøger er registreret i ROFUS.

Det har været fremført, at man ikke bør give långivere denne adgang, idet det så vil afholde ludomaner fra at lade sig registrere i ROFUS, da de ikke ønsker at undgå at kunne optage lån.

Denne argumentation er efter vores opfattelse noget bagvendt/ulogisk. For at registreringen i ROFUS skal være effektiv i forhold til at undgå fremtidigt spil, når trangen melder sig, vil man ved at give kreditgivere adgang reelt set også kunne omfatte spilleudbydere, som ikke er omfattet af ROFUS, og dermed gøre systemet langt mere effektivt. Långiver vil have mulighed for at gå i dialog med låneansøger, som er registreret i ROFUS for en dialog om lånet er bestemt til andre formål end gambling, og adgangen til registreringen i ROFUS vil derfor ikke udelukke ludomaner fra låntagning, såfremt kreditværdighedsvurderingen i øvrigt består.

Leasing bør undtages ligesom billån i MFL § 11 b, stk. 3

Såfremt der ikke for nærværende er politisk vilje til at fjerne MFL § 11 b bør der i det mindste ske en tilføjelse til undtagelsen i MFL § 11 b, stk. 3 om leasing af motorkøretøj (og for den sags skyld leasing af andre aktiver).

Det skyldes efter vores opfattelse alene en lapsus/forglemmelse, at det ikke blev medtaget i loven allerede sidste år.

Leasing er fuldt ud sammenligneligt med undtagelsen i stk. 3, som omfatter genstandsbestemte lån herunder billån.

Der er absolut ingen forskel på et billån og en billeasingaftale henset til formålet med MFL § 11 b om at undgå, at kontantlån anvendes til gambling. I begge tilfælde er man så fjernt fra finansiering af gambling, som man kan komme. Ja, faktisk er leasing velsagtens endnu fjernere, da aftalen alene angår en brugsret til et motorkøretøj, som aldrig vil kunne veksles til kontanter med henblik på finansiering af gambling.

Hertil kommer, at en leasingaftale ikke er en finansiel tjenesteydelse, hvorfor det forekommer endnu tydeligere også henset til EU-retten, at leasingaftaler bør være undtaget for MFL § 11 b.

Vi har argumenteret over for Forbrugerombudsmanden for, at eksisterende lovgivning allerede ud fra en analogislutning kombineret med formålet med bestemmelsen burde kunne føre til en fortolkning, hvorefter leasing er undtaget på linje med genstandsbestemte lån efter MFL § 11, b, stk. 3. Men dette er desværre blevet afvist af Forbrugerombudsmanden. Det understreger, at der er behov for, at man politisk skærer igennem og foretager denne præcisering i stk. 3.

Det kan tilføjes, at der efter vores opfattelse er sket en del forvirring og sammenblanding af leasingbegrebet med låneaftaler (kreditkøb) jf. forskellige svar fra Forbrugerombudsmanden. Se seneste det der indgår i erhvervsministerens svar på spørgsmål nr. 114 Alm Del af 7. dec. 2020 jf. følgende afsnit på side 2:

"For så vidt angår de konkrete bemærkninger om markedsføring af leasingaftaler, er jeg orienteret om, at Forbrugerombudsmanden i såkaldt forhåndsbesked til De Danske Bilimportører har udtalt, at:

"Markedsføring af leasingaftaler, der ikke er forbrugerkreditaftaler og markedsføring af virksomheder, der ikke udbyder forbrugerkreditaftaler, er ikke omfattet af forbuddet i markedsføringslovens § 11 b, stk. 1. Markedsføring af leasingaftaler, der er kredittøb, er omfattet af undtagelsen i § 11 b, stk. 3, hvorefter forbuddet i § 11 b, stk. 1, ikke finder anvendelse.

Det samme gælder markedsføring af virksomheder, der udbyder sådanne leasingaftaler og ikke udbyder andre forbrugerkreditaftaler end kredittøb.

Markedsføring af virksomheder, der udover leasingaftaler også udbyder forbrugerkreditaftaler uafhængigt af køb af en specifik vare eller tjenesteydelse, er derimod omfattet af forbuddet i § 11 b, stk. 1, medmindre fx visningen eller omtalen af virksomhedens navn, logo eller andre kendetegn sker i markedsføring af en leasingaftale/forbrugerkreditaftale, der er kredittøb, jf. undtagelsen i § 11 b, stk. 3."

Den umiddelbare læsning af dette afsnit kan give indtryk af, at leasingbranchens problem med MFL § 11, b hermed er løst. Men dette er bestemt ikke tilfældet.

Sondringen som Forbrugerombudsmanden har opstillet mellem leasingaftaler, der enten er eller ikke er kredittøb, giver i praksis ingen mening. En – ægte – leasingaftale er aldrig at anse som et kredittøb og er dermed aldrig omfattet af kreditaftaleloven. Leasing er i modsætning til kreditaftaler, der er omfattet af kreditaftaleloven, jo netop ikke pengelån men i stedet en brugsret til et aktiv i en bestemt tid mod en fast betaling.

Det, som Forbrugerombudsmanden muligvis har tænkt på, er nok bestemmelsen i kreditaftalelovens § 4, nr. 16:

"Køb med ejendomsforbehold: Et kredittøb, hvor det er aftalt, at sælgeren kan tage det solgte tilbage, hvis køber ikke opfylder sine forpligtelser. Som køb med ejendomsforbehold anses også en aftale, der er betegnet som lejekontrakt, eller hvorefter betalingen i øvrigt fremtræder som vederlag for brug af tingen, såfremt det må antages at have været meningen, at modtageren af tingen skal blive ejer af den."

1. led af denne bestemmelse – køb med ejendomsforbehold – er netop kernen i MFL § 11b, stk. 3 om undtagelse for kredittøb.

2. led er det man i juridisk litteratur på området normalt kalder en "maskeret kreditaftale". Altså en leje eller leasingaftale, som i virkeligheden er et kredittøb, fordi det allerede fra starten af er hensigten og sikkert, at kunden skal blive ejer. Forbrugerombudsmanden har så udtrykt det som "leasingaftaler, der er kredittøb". Det er sådan set korrekt rent teoretisk. Problemet er blot, at Forbrugerombudsmanden fremstiller det som om, at det er normalt, helt naturligt og uproblematisk med et sådant "produkt". Det er bestemt ikke tilfældet.

Hvis en leasingaftale bliver underkendt som i virkeligheden værende et kredittøb er kort sagt helvede løs. Så har "leasingselskabet" ikke ejendomsretten til genstanden. Ejendomsretten tilkommer i stedet "leasingtager", som jo så rettelig skal betegnes "låntager". Der skal reguleres for moms på leasing, som jo så ikke længere er korrekt. I stedet er der lønsumsafgift på lån. Der skal ske regnskabsmæssig korrektion. Og skattemæssigt er der selvsagt også store forskelle. I forbrugerforhold i form af rentefradragsret på lån modsat leasing, hvor der ikke gælder nogen fradragsret.

Af de nævnte årsager sørger leasingselskaber selvsagt for, at deres aftaler holder sig uden for anvendelsesområdet for kreditaftalelovens "omgåelsesbestemmelse" i § 4, nr. 16, 2. led. Og dermed er Forbrugerombudsmanden "åbning" over for at sådanne "leasingaftaler, der er kreditkøb" er omfattet af undtagelsen i MFL § 11 b, stk. 3 i praksis fuldstændig ubrugelig.

Der er derfor brug for, at der i MFL 11 b, stk. 3 tilføjes en undtagelse for leasing af motorkøretøjer (og for den sags skyld andre genstande).

Med venlig hilsen

Christian Brandt

Direktør, Finans og Leasing

Mobil 40382987/chb@finansogleasing.dk